

BIBLIOTECA POPORALĂ
A ASOCIAȚIUNII

An. I.

Nr. 7.

Cântece din bătrâni

de

Vasile Alecsandri.

Cartea I.

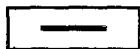
SIBIIU, SEPTEMBRIE, 1911.

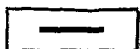
:: Apare la 1 a fiecărei luni. :: || Abonamentul pe un an: 2 Cor.

• Prețul 30 bani.

Biblioteca Poporală a „Asociațiunii“

:: apare odată pe lună ::
sub îngrijirea secretarului

OCTAVIAN C. TĂSLĂUANU,

red. resp.

In lunile de vară, Iulie și August „Biblioteca poporală a Asociațiunii“ nu apare. În locul acestor broșuri membrii ajutători ai «Asociațiunii», primesc, în luna lui Decembrie,

==== Calendarul Asociațiunii. ====

Membrii ajutători ai «Asociațiunii» primesc, așadar, zece broșuri și un Calendar în fiecare an.

Membru ajutător al „Asociațiunii“ se face acela care plătește înainte, la începutul fiecărui an, o taxă de cel puțin 2 cor.

Taxa de membru ajutător se plătește sau de-adreptul la „Biroul Asociațiunii“ în Sibiu (ungurește: Nagyszeben), Strada Șaguna Nr. 6, sau la despărțământul «Asociațiunii» sau la *agentura* «Asociațiunii» din sat. Mai bine e dacă taxa se plătește la agentura din sat.

282415

„BIBLIOTECA POPORALĂ A „ASOCIAȚIUNII“.

Cântece din bătrâni

culese de

Vasile Alecsandri.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Cartea I.

BCU Cluj-Napoca

RBCFG201503133

SIBIIU.

Editura „AsociaȚiunii“.

1911.

133502

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Tiparul tipografiei arhidiecezane, Sibiu.

VASILE ALECSANDRI.

Vasile Alecsandri.

A fost unul dintre cei mai vestiți poeți ai neamului nostru, care a avut o mare înrâurire asupra vremii în care a trăit. S'a născut în Moldova, la anul 1821, din părinți boeri, a învățat școlile înalte din Franța și a călătorit prin multe țări ca să cunoască lumea și ca să culegă învățături. S'a și ales din el un om așa de învățat și așa de harnic, încât a ajuns să fie în mai multe rânduri ministru, iar la 1859, unii voiau să-l aleagă Domn al Moldovei, dar el nu s'a învoit, ci a stăruit să-l aleagă pe Cuza atât în Moldova cât și în Muntenia, ca astfel să se poată întrupa visul Românilor de a avea o singură țară cărmuită de un singur Domnitor. Din această faptă a lui se vede poate mai bine ce om de inimă și ce Român bun a fost Alecsandri. El nu a umblat după măririi deșerte, ca atâția alții, ci a lucrat

cât a trăit din răspuțeri numai pentru binele țării și poporului. Iubea din toată inima, mai ales pe săteni, pe Dvoastră iubiți cetitori ai acestei biblioteci. Iată ce scria el, în anul 1849, despre săteni:

Mie mi-e drag Românul și știu a prețui bunătățile cu cari l-a dăruit natura. Mi-e drag să-l privesc și să-l ascult, căci el e simplu și frumos în înfățișarea lui; căci e curat, înțelept, vesel și poetic în graiul său.

Imi plac obiceiurile sale strămoșești, credințele sale, danturile sale vechi și strămoșești, portul său minunat, care, la Roma, se vede săpat pe coloana lui Traian, cântecele sale jalnice și melodioase, și mai ales poeziile sale atât de frumoase.

Eu îl iubesc și am multă nădejde în acest popor plin de simțire, care cinstește bătrânețele, care și iubește pământul și care e mândru de numele său de Român.

Am multă nădejde într'acest neam a cărui cumințenie e tipărită într'o mulțime de proverbe, unele mai înțelepte decât altele; a cărui închipuire

minunată e zugrăvită în poveștile sale; a cărui inimă bună și darnică se arată în obiceiul ospetiei pe care l-a păstrat cu sfințenie dela strămoșii săi; al cărui geniu lucește atât de viu în poeziile sale alcătuite în cinstea faptelor mărețe.

Așa vorbea Alecsandri despre țărănul român.

Dragostea lui față de țărani și-a arătat-o prin multe fapte frumoase. S'a coborât în mijlocul poporului, a cutriert satele din Moldova și a cules mai ales cântece din popor, pe cari le-a tipărit într'o carte. Această carte a făcut multă cinste țăranilor noștri, căci pentru întâia oară s'a arătat lumii ce cântece minunate are poporul nostru. Cartea a fost tălmăcită și în alte limbi străine, în limba franțuzească și nemțească, și a plăcut așa de mult Franțuzilor și Nemților, de nule venea să creadă că poporul nostru dela țară are cântece așa de frumoase. Nu le venea să creadă, deoarece țărării lor n'au așa cântece, și n'are nici un neam de pe pământ.

Din această carte a lui Alecsandri am ales cântecele pe cari le tipărim

în numărul de față al „Bibliotecii populare“.

În anii viitori vom tipări cartea a II-a din aceste cântece și vom mai tipări și alte scrieri frumoase ale lui Vasile Alecsandri.

O. C. T.

Miorița.

Pe-un picior de plaiu,
Pe-o gură de raiu,
Iată vin în cale,
Se cobor la vale
Trei turme de miei
Cu trei ciobănei.
Unu-i Moldovan
Unu-i Ungurean
Și unu-i Vrancean.
Iar cel Ungurean
Și cu cel Vrancean,
Mări, se vorbiră,
Ei se sfătuiră
Pe la-apus de soare
Ca să mi-l omoare
Pe cel Moldovan
Că-i mai ortoman,
Și-are oi mai multe
Mândre și cornute,
Și cai învățați
Și câni mai bărbați!..
Dar cea Miorița
Cu lână plăviță

De trei zile încoace
 Gura nu-i mai tace,
 Iarba nu-i mai place.
 — Mioriță lae,
 Lae, bucălae,
 De trei zile încoace
 Gura nu-ți mai tace,
 Ori iarba nu-ți place,
 Ori ești bolnăvioară
 Drăguță Mioară?
 — Drăguțele bace!
 Dă-ți oile 'ncoace
 La negru Zăvoi,
 Că-i iarbă de noi
 Și umbră de voi.
 Stăpâne, stăpâne,
 Îți chiamă și-un câne
 Cel mai bărbătesc
 Și cel mai frățesc,
 Că l'apus de soare
 Vreau să mi te-omoare
 Baciul Ungurean
 Și cu cel Vrâncean!
 — Oiță bârsană,
 De ești năzdrăvană
 Și de-a fi să mor
 În câmp de mohor,
 Să spui lui Vrâncean
 Și lui Ungurean

Ca să mă îngroape
Aici pe aproape
În strunga de oi,
Să fiu tot cu voi;
În dosul stâniei
Să-mi aud câinii.
Aste să le spui,
Iar la cap să-mi pui
Flueraș de fag,
Mult zice cu drag!
Flueraș de os,
Mult zice duios!
Flueraș de soc,
Mult zice cu foc!
Vântul când a bate
Prin ele-a răsbate
Și oile s'or strânge
Pe mine m'or plânge
Cu lacrimi de sânge!
Iar tu de omor
Să nu le spui lor.
Să le spui curat
Că m'am însurat
Cu-o mândră Crăiasă,
A lumii mireasă;
Că la nunta mea
A căzut o stea;
Soarele și luna
Mi-au ținut cununa,

Brazi și pălținași
 I-am avut nuntași,
 Preoți, munții mari,
 Paseri, lăutari,
 Păsărele mii,
 Și stele făclii!
 Iar dacă-i zări
 Dacă-i întâlni
 Măicuța bătrână
 Cu brâul de lână,
 Din ochi lăcrămând,
 Pe câmpi alergând,
 De toți întrebând
 Și la toți zicând:
 Cine-au cunoscut
 Cine'mi-au văzut
 Mândru ciobănel
 Tras printr'un inel?
 Fețișoara lui
 Spuma laptelui;
 Mustăcioara lui
 Spicul grâului;
 Perișorul lui
 Pana corbului;
 Ochișorii lui
 Mura câmpului!...
 Tu, Mioara mea,
 Să te 'nduri de ea
 Și-i spune curat

Că m'am însurat
 Cu-o fată de Craiu
 Pe-o gură de raiu.
 Iar la cea măicuță
 Să nu spui, drăguță,
 Că la nunta mea
 A căzut o stea,
 C'am avut nuntași
 Brazi și păltinași,
 Preoți, munții mari,
 Paseri, lăutari,
 Păsărele mii
 Și stele făclii!...

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Însemnări.
Unu-i Moldovean
Unu-i Ungurean
Și unu-i Vrâncean

Adecă: unu-i de pe valea Moldovei, unul din munții
 Vrancei și unul din Ardeal. Din neștiință, poporul nostru
 confundă ades numele de Ardelean cu cel de Ungurean,
 căci el încă nu a ajuns a cunoaște întinderea pământului
 locuit de Români. El nu știe că dincolo de toate ho-
 tarele Moldovei și a Valahiei, peste Carpați și până la
 Tisa, peste Dunăre și până în inima Macedoniei, peste
 pâraele Milcovul și Molna, și peste râul Prutului se află
 frați de ai lui, cu acelaș port, aceleași obiceiuri, aceleași
 credinți, aceeaș limbă, acelaș trecut de glorie și de suferinți,
 precum și acelaș viitor!

Mihu Copilul.

La dealul Barbat,
Pe drumul săpat
Merge hăulind
Merge chiuind
Mihu Copilaș
Mândru Păunaș,
Păunaș de frunte,
Copilaș de munte.
Merge el cântând,
Din cobuz sunând
Codrii dismierdând
Din cobuz de os
Ce sună frumos.
Merge cel voinic
Pe-un murgușor mic
Pin miezul nopții,
Pin codrul Herții ^{1*)}
Mult e frunza deasă,
Noaptea'ntunecoasă,
Și calea pietroasă!
Dar când se urcă
Și murgul călcă
Piatra scăpără,

Noaptea lumină
 Noaptea ca ziua.
 Merge, mări, merge,
 Ş'urma li se şterge
 Pintre frunzi căzute
 Pe cărări pierdute.
 Merge tot mereu
 Voinicelul meu
 Din frunze pocnind,
 Codri vechi trezind
 Şi mereu grăind:
 „Hai, murgule, hai,
 Pe coastă de plai.
 Ce laşi tu drumul
 Ş'apuci colnicul?
 Ori zeaua te apasă. ^{2*)}
 Ori şaua te 'ndeasă,
 Ori frâul cu fluturi
 Ori scumpele rafturi,
 Ori armele mele
 Ce lucesc ca stele,
 De duci aşa greu
 Trupuşorul meu?
 — Zeaua nu mă 'ndeasă
 Şaua nu m'apasă,
 Frâul nu mă strânge,
 Chinga nu mă frânge,
 Dar ce mă apasă
 Şi 'n drum nu mă lasă.

Că s'ațin pe aici
Patru-zeci-și-cinci,
Cinci-zeci fără cinci
De haiduci Levinți *)
Duși dela părinți
De când erau mici
La codru 'n potici.
Ș'acum se găsesc
De benchetuesc
La valea adâncă,
La muchie de stâncă
La des păltiniș,
Mărunt aluniș;
La masă de piatră,
În patru crăpată,
Cu sârmă legată,
Cu slove săpată,
Cu slove de carte
Cu aur suflate:
Iar la masă șade,
Gata să te prade
Ianuș Ungurean
Vechiul Hoțoman,
Cu barba sburlită,
De rele 'nvechită,
Până 'n brâu lungită,
Cu brâu învelită.
El are, măi frate,
Săbii lungi și late

Durdă ghintuită,
 Inimă-oțelită.
 Și mai are încă
 Pe'mprejur de stâncă
 Voinicei Levinți
 Cu armele 'n dinți.
 Feciori buni de mână,
 Căliți, tari de vână.
 Flăcăi groși în ceafă
 Voinici făr' de leafă!
 Cu chivere nalte
 Cu cozile late
 Lăsate pe spate.
 Ei te-ar auzi
 Și s'or răpezi
 Și amar de tine
 Și amar de mine!
 — Hai, murgule, hai
 Pe coastă de plai
 Lasă colnicul
 Ș'apucă drumul
 Că ești cu Mihul!
 Lasă 'n urmă-ți teamă
 Că te ieu pe seamă
 Istor brațe groase,
 Groase și vânoase,
 Istue piept lat,
 Lat și înfășurat,
 Istui păloșel

Cu buza de oțel.

Câți sunt ei? cinci-zeci,
 Șease-zeci, opt-zeci,
 O sută și o mie?
 Iase 'n cale-mi, vie
 Dacă vreau să știe
 Cine e Mihul
 Mihi Copilul!“
 Murgul ca gândul
 Lasă colnicul
 Ș'apucă drumul.
 „Hai, Murgule, hai,
 Pe coastă de plai
 La poiana grasă,
 Dumbrava frumoasă
 Cu iarbă 'nverzită,
 Cu flori înflorită!“

II.

Iată 'n codru, iată,
 Că Ianuș de-odată
 Cum benchetuește
 Și se veselește,
 Stă, încremenește,
 Pe gânduri pornește
 Că din când în când
 Aude sunând
 Codrii răsbatând
 Un mândru cântic

Cântec de voinic
Ș'un glas de cobuz
Dulce la auz
De cobuz de os
Ce sună duios.
Și iată, și iată
Că Ianuș de-odată
Tresare și sare
Și zice 'n glas mare.
„Voi vitejilor
Haraminilor!
Ian stați și-ascultați,
Și armele-apucați,
Că eu cam auz
Un glas de cobuz
Printre frunzi sunând
Codrii desmierdând.
Deci voi vă grăbiți,
Curând vă porniți
Să-i ieșiți în cale
Pe deal și pe vale,
La pod, la hârtop,
La lunca de plop,
La potica strâmtă,
La cărarea frântă,
La fântâna lină
Cu apă puțină.
De-a fi vr'un viteaz
Cu flori pe obraz

Să nu mi-l stricați
Ci să mi-l legați.
Iar vr'un fermecat,
De muieri stricat,
O palmă să-i dați,
Drumul să-i lăsați!“
Ungurii pornesc
Și calea-i opresc.
Iar cât îi zărește
Mihu le grăește:
„Voi Voinicilor
Haraminilor,
Cine v'a mânat
Capul v'a mâncat!“
Și nici că sfârșește,
La harță pornește
Și se învârtește
Toți îi risipește.
Apoi iar purcede
Pin cel codru verde.
Murgul se urcă,
Și când el călcă,
Piatra scăpără,
Noaptea luminează
Noaptea ca ziua.
Ianuș cum îl vede
Din loc se răpede:
„Voi, Vitejilor,
Haraminilor!

Dați cu lăncele,
 Dați cu flintele.
 — Lăsați flintele
 Lăsați lăncele
 Voi Voinicilor,
 Haraminilor!
 Că eu Mihu sunt,
 Și vreau să vă cânt!
 Un mândru cântic
 Cântec de voinic
 Cum n'ați auzit
 Cât veac ați trăit“.:

III.

Iată, mari, iată
 Că Mihu de-odată
 Începe pe loc
 A zice cu foc,
 Începe ușor
 A zice cu dor
 Un cântec duios
 Atât de frumos,
 Munții că răsun,
 Șoimii se adun
 Coderii se trezesc,
 Frunzile șoptesc,
 Stelele clipesc
 Și 'n cale s'opresc!
 Iar Ungurii mult

Cu drag îl ascult,
 Și Ianuș îndată
 Ca ne altă dată
 Glasu-și înblânzește,
 Mihului grăește,
 La masă-l poștește.
 „Vin' tu, Mihule,
 Vin Voinicule,
 Să benchetuim
 Și să veselim
 Ș'apoi amândoi
 Ne-om luptă noi doi“.
 Ei cu toți s'adun
 La masă se pun
 Și benchetuesc
 Și se veselesc
 Ploștele ciocnesc
 Vesel chiuesc.
 Dar când au sfârșit
 De benchetuit,
 Masă de-ospătat,
 Vinul de gustat,
 Ianuș Ungurean,
 Mihul Moldovean
 De-oparte se duc,
 La luptă s'apuc.
 Cruntă-i lupta lor
 Că e pe omor.
 Cine c'a pică

Nu s'a mai sculà!
Iar Ungurii toți
Lui Ianuș nepoți
Stau și mi-i privesc
Cum mi se 'nvârtesc,
Cum mi se smucesc
Cum mi se trântesc,
Ca doi zmei, ca lei
Ca lei paralei.
Iată, mări, iată
Că Mihu deodată
În loc se oprește,
Pe Ianuș sucește,
Sus îl opintește
Jos încă-l izbeste
Și 'n genunchi îl pune
Și capu-i răpune.
Iar Ungurii toți,
Lui Ianuș nepoți,
Stau încremeniți
De moarte 'ngroziți.
Mihu mi-i trezește
Ș'astfel le grăește:
„Voi, copiilor
Haraminilor!
Care s'ar află
De va ridică
Buzduganul meu
Cât este de greu,

Durdulița mea
Cât este de grea
Și zalele mele
Cât îmi sunt de grele
Acela să vie
Cu mine-n frăție
Ca să vitejască
Numele să-i crească!“
Ungurii se 'ntrec
La pământ se plec
Și 'nzadar se 'ncerc!
Nici unul nu poate
Să ridice'n spate
Armele culcate
Cu-aur îmbrăcate
Cu fier ferecate.
„Voi mișeilor
Haraminilor!
Codrul mi-l lăsați,
Jugul apucați
Că nu sunteți voi,
Nu sunteți ca noi
Oameni de mândrie
Buni de vitejie,
Ci oameni de gloată
Buni de sapă lată“.
Și cum zice 'ndată
Mihul cel voinic
Cu degetul mic

Armele 'și ridică
 Pleacă pe potică
 Cu murgul voios
 Prin codrul frunzos.
 Și 'n urmă-i vuește
 Codrul clocotește
 De-un mândru cântic
 Cântec de voinic,
 De-un glas de cobuz
 Dulce la auz,
 De cobuz de os
 Ce sună frumos!

Însemnări.

BGU Cluj / Central University Library Cluj
 1*) *Prin codrul Herții.*

Acest codru se găsește în țara de sus a Moldovii. El a fost mult timp lăcașul hoților celor mai vestiți. Asemenea a fost și Strunga și Teiușul în districtul Romanului, și Bordea lângă Iași, și Lunca Mare etc.

2*) *Ori zeaua te-apasă.*

În secolul de mijloc oamenii războinici precum și caii lor erau coperiți cu cămăși de fier, numite zale; prin urmare balada lui Mihu se poate presupune că ar exista de pe epoca Cruciadelor.

Însuși caracterul cavaleresc a eroului baladei ne întărește în această idee.

3*) *De haiduci Levinți.*

Levent însemnează viteaz de soi. Un voinic poate să fie de neam prost, iar un Levent trebuie să fie de neam bun.

Mănăstirea Argeşului.

Pe Argeş în jos,
Pe un mal frumos,
Negru vodă trece
Cu tovarăşi zece:
Nouă meşteri mari
Calfe şi zidari
Şi Manole zece
Care-i şi întrece.
Merg cu toţi pe cale
Să aleagă 'n vale
Loc de Mănăstire
Şi de pomenire.
Iată cum mergea
Că'n drum ajungea
Pe-un biet ciobănaş
Din fluer doinaş,
Şi cum îl vedea
Domnul îi zicea:
„Mândre ciobănaş
Din fluer doinaş!
Pe Argeş în sus
Cu turma te-ai dus,
Pe Argeş în jos

Cu turma ai fost.
 Nu cumva ai văzut
 Pe unde-ai trecut
 Un zid părăsit
 Și neisprăvit
 La loc de grindis
 La verde-aluniș?
 — Ba, Doamne-am văzut
 Pe unde-am trecut
 Un zid părăsit
 Și neisprăvit
 Căinii cum îl văd
 La el se răpăd
 Și latră-a pustiu
 Și urlă-a morțiu.
 Cât îl auzià
 Domnu 'nveselià
 Și curând plecà,
 Spre zid apucà
 Cu nouă zidari,
 Nouă meșteri mari
 Și Manole zece
 Care-i și întrece.
 „Iată zidul meu!
 Aici aleg eu
 Loc de Mănăstire
 Și de pomenire.
 Deci voi, meșteri mari,
 Calfe și zidari,

Curând vă siliți
 Lucrul de-l porniți
 Ca să-mi ridicați
 Aici să-mi durați
 Mănăstire naltă
 Cum n'a mai fost altă,
 Că v'oiu dà averi,
 V'oiu face boeri;
 Iar de nu, apoi
 V'oiu zidì pe voi,
 V'oiu zidì de vii
 Chiar în temelii!“

II.

Mestierii grăbià,
 Șforile 'ntindeà,
 Locu-l măsurà,
 Șanțuri largi săpà
 Și mereu lucrà,
 Zidul ridicà;
 Dar orice lucrà
 Noaptea se surpà!“
 A doua zi iar,
 A treia zi iar,
 A patra zi iar
 Lucră înzădar!
 Domnul se mirà
 Ș'apoi îi muștrà,
 Ș'apoi se 'ncruntà

Și-i amenință
 Să-i pue de vii
 Chiar în temelii!
 Meșterii cei mari,
 Calfe și zidari,
 Tremurau lucrând,
 Lucrau tremurând
 Zi lungă de vară
 Ziua pân' în seară;
 Iar Manole stă,
 Nici că mai lucră,
 Ci mi se culcă
 Și un vis visă,
 Apoi se sculă
 S'astfel cuvântă:
 „Nouă meșteri mari,
 Calfe și zidari!
 Știți ce am visat
 De când m'am culcat?
 O șoptă de sus
 Avea mi-a spus
 Că orice-am lucră
 Noaptea s'a surpă
 Pân' om hotărî
 În zid de-a zidi
 Cea 'ntâi soțioară,
 Cea 'ntâi sorioară
 Care s'a ivi
 Mâni în zori de zi

Aducând bucate
 La soț ori la frate.
 Deci dacă vroiți
 Ca să isprăviți
 Sfânta Mânăstire
 Pentru pomenire,
 Noi să ne-apucăm
 Cu toți să jurăm
 Și să ne legăm
 Taina s'o păstrăm ;
 S'orice soțioară
 Orice sorioară
 Mâni în zori de zi
 Întâi s'a ivi,
 Pe ea s'o jertfim
 În zid s'o zidim !“

III.

Iată 'n zori de zi
 Manea se trezi,
 S'apoi se sui
 Pe gard de nuele
 Și mai sus, pe schele,
 Și 'n câmp se uită,
 Drumul cercetă.
 Când, vai! ce zărià?
 Cine că venià?
 Soțioara lui,
 Floarea câmpului!

Ea s'apropià
 Și îi aduceà
 Prânz de mâncătură,
 Vin de băutură.
 Cât el o zărià
 Inima-i sărià,
 In genunchi cădeà.
 Și plângând ziceà:
 „Dă, Doamne, pe lume
 O ploaie cu spume,
 Să facă pârae,
 Să curgă șiroae,
 Apele să crească,
 Mândra să-mi oprească,
 S'o oprească n' vale
 S'o'ntoarcă din cale!“
 Domnul se 'ndură,
 Ruga-i ascultà,
 Norii adună,
 Ceru 'ntunecà.
 Și curgeà de-odată
 Ploae spumegată
 Ce face pârae
 Și umflă șiroae.
 Dar ori cât cădeà,
 Mândra n'o oprià,
 Ci ea tot venià,
 Și s'apropià.
 Manea mi-o vedeà,

Inima-i plângeà,
 Și iar se 'nchinà,
 Și iar se rugà:
 „Suflă, Doamne-un vânt
 Suflă-l pe pământ,
 Brazii să-i despoae,
 Paltini să îndoae.
 Munții să răstoarne,
 Mândra să-mi întoarne,
 Să mi-o 'ntoarne 'n cale
 S'o ducă de vale!“
 Domnul se 'ndurà,
 Ruga-i ascultà
 Și suflă un vânt
 Un vânt pe pământ
 Paltini că 'ndoià,
 Brazi că despoià
 Munții răsturnà
 Iară pe Ana
 Nici c'o înturnà!
 Ea mereu venià,
 Pe drum șovăià
 Și s'apropià
 Și amar de ea,
 Iată c'ajungeà!

IV.

Meșterii cei mari
 Calfe și zidari,

Mult înveseleau
 Dacă o vedeau,
 Iar Manea turbà,
 Mândra-și sărutà,
 În brațe-o luà,
 Pe schele-o urcà,
 Pe zid o puneà
 Și, glumind, ziceà:
 „Stăi, mândruța mea,
 Nu te speria
 Că vrem să glumim
 Și să te zidim!“
 Ana se 'ncredeà
 Și vesel râdeà,
 Iar Manea oftà
 Și se apucà
 Zidul de zidit,
 Visul de 'mplinit.
 Zidul se suià
 Și o cuprindeà
 Pân' la gleznișoare,
 Pân' la pulpișoare.
 Iar ea, vai de ea!
 Nici că mai râdeà
 Ci mereu ziceà:
 „Manole, Manole,
 Meștere Manole!
 Ajungă-ți de șagă
 Că nu-i bună dragă.

Manole, Manole
 Meștere Manole!
 Zidul rău mă strânge
 Trupușoru-mi frânge!“
 Iar Manea tăceà
 Și mereu zideà
 Zidul se suià
 Și o cuprindeà
 Pân' la gleznișoare,
 Pân' la pulpișoare,
 Pân' la costișoare
 Pân' la țâțișoare.
 Dar ea, vai de ea
 Tot mereu plângeà
 Și mereu ziceà.
 „Manole, Manole,
 Meștere Manole!
 Zidul rău mă strânge,
 Țâțișoara-mi plânge,
 Copilașu-mi frânge!
 Manole turbà
 Și mereu lucrà.
 Zidul se suià
 Și o cuprindeà
 Pân' la costișoare,
 Pân' la țâțișoare
 Pân' la buzișoare
 Pân' la ochișori,
 Încât, vai de ea!

Nu se mai vedeà,
 Ci se auzià
 Din zid că ziceà:
 „Manole, Manole,
 Meștere Manole!
 Zidul rău mă strânge
 Viața mi se stinge!“

V.

Pe Argeș în jos,
 Pe un mal frumos
 Negru Vodă vine
 Ca să se închine
 La cea Mănăstire,
 Falnică zidire,
 Mănăstire naltă
 Cum n'a mai fost altă.
 Domnul o privià
 Și se înveselià
 Și astfel grăià:
 „Voi, meșteri zidari,
 Zece meșteri mari!
 Spuneți-mi cu drept
 Cu mâna la piept
 De-aveți meșterie
 Ca să-mi faceți mie
 Altă mănăstire
 Pentru pomenire
 Mult mai luminoasă

Și mult mai frumoasă?
 Iar cei meșteri mari
 Calfe și zidari
 Cum stă pe grindis,
 Sus pe coperiș
 Veseli se mândriau
 S'apoi răspundeau:
 „Ca noi, meșteri mari
 Calfe și zidari
 Alții nici că sunt
 Pe acest pământ!
 Află că noi știm
 Oricând să zidim
 Altă Mănăstire
 Pentru pomenire
 Mult mai luminoasă
 Și mult mai frumoasă!“
 Domnu-i ascultă
 Și pe gânduri stă,
 Apoi porunciă
 Schelele să strice
 Scări să le ridice,
 Iar pe cei zidari
 Zece meșteri mari
 Să mi-i părăsească
 Ca să putrezească
 Colo pe grindis
 Sus pe coperiș.
 Meșterii gândeau

Și ei își făceau
Aripi sburătoare
De șindrili ușoare.
Apoi le 'ntindeau
Și 'n văzduh săriau,
Dar pe loc cădiau,
Și unde picau
Trupu-și despicau.
Iar bietul Manole,
Meșterul Manole
Când se încercă
De-a se aruncă
Iată c'auziă
Din zid că eșiă
Un glas nădușit
Un glas mult iubit
Care greu gemeă
Și mereu ziceă:
„Manole, Manole,
Meștere Manole!
Zidul rău mă strânge
Tâțișoara-mi plânge,
Copilașu-mi frânge,
Viața mi se stânge!“
Cum o auziă
Manea se pierdeă,
Ochi-i se 'nveliă,
Lumea se 'ntorceă,
Norii se 'nvârtiă,

Și de pe grindis,
 De pe coperis,
 Mort bietul cădeà !
 Iar unde cădeà
 Ce se mai făceà ?
 O fântână lină
 Cu apă puțină
 Cu apă sărată
 Cu lacrimi udată !

Insemnări.

După cronicile țării Românești, Radu Negru Voevod, domniã dincolo de Carpați, pe Almaș și pe Făgăraș, ridicatu-s'au de acolo, cu toată casa lui și mult norod, și pogorându-se pe apa Dâmboviței început-a a face țară nouă. Întâi a făcut orașul Câmpu-Lung unde a ridicat și o biserică înaltă și frumoasă. Apoi a descălecat pe Argeș unde și-a pus scaunul domniei, zidind curți de piatră și case domnești, și o biserică mare și mândru lucrată.

Movila lui Burcel.

Într'o zi de sărbătoare
Într'o zi cu mândrul soare
Care lumea 'nveselià
Și cu aur o 'nvelià,
Iată mări se ivià,
Ca alt-soare strălucià
Domnul Ștefan cel vestit,
Domnul cel nebiruit!
El pe cal încălecà
Și cu mulți voinici plecà
Dela scara curții lui
La biserică 'n Văslui.
Clopotele răsunau,
Steagurile-i se 'nchinau.
Armăsarii spumegau,
Frâele și-le mușcau,
Iar poporul tot strigà:
„Să trăești Măria ta!“
Când aproape de intrare
Ce s'aude 'n depărtare?
Glas de om chiuind tare:
„Hai, ho, ța, ho, Bourean
Trage brazdă pe tapșan“.

Ștefan Vodă se opriă
 Și din gură-așa grăiă:
 „Auzit-ați auzit
 Glas de Român năcăjit?
 Intr'o clipă să-l găsiți,
 Și cu el aici să fiți“.
 Cinci panțiri se alegea,
 Pe Vaslui în sus mergea
 Pân' zăria într'o movilă
 Un Român arând în silă
 Și movila brăzduind
 Și din gură chiuind:
 „Hai, ho, ța, ho, Bourean,
 Trage brazdă pe tapșan!“
 Cei panțiri descălecau
 Pe Român îl ferecau,
 La Vaslui îl aduceau
 Și la Domnul mi-l duceau:
 „Măi Române, să n'ai teamă,
 Spune nouă cum te chiamă?
 — Teamă n'am că sunt Român!
 Teamă n'am că-mi ești stăpân!
 Tu ești Ștefan Domn cel mare
 Care 'n lume seamăn n'are,
 Și eu sunt Șoiman Burcel
 Puișor de voinicel!
 — Să trăești dacă n'ai teamă!
 Dă-ne nouă bună seamă
 Cum de te-ai păcătuit

Să te-apuci de plugărit,
 Tocma'n zi de sărbătoare
 Tocma'n timp de închinare?
 — Doamne pun mâna la piept
 Și mă jur să-ți spun cu drept.
 Pân' a nu-ajunge plugar
 Aveam falnic harmăsar
 Și o ghioagă nestrujită
 Cu piroane țintuită,
 Care când o învârtiam?
 Proașcă prin dușmani făceam,
 Câte opt pe loc turtiam!
 Alelei! pe când eram
 Om întreg de mă luptam
 Mulți păgâni am mai stricat,
 Multe capete-am fărmat
 De Tătari și de Lifteni
 Și de falnici Ungureni!
 Iar în foc la Răsboeni
 Mi-a căzut ghioaga din mână
 De o sabie păgână:
 Dar n'a căzut numai ea,
 A căzut și mâna mea
 Cu păgânu-alătura!...
 De-atunci n'am ce să mă fac
 C'am ajuns un biet sărac.
 Nici n'am casă nici n'am plug
 Nici juncani ca să-i înjug!
 Toată vara m'am rugat

De bogații cei din sat
 Să-mi dea plugul ca să ar...
 Mi-a fost ruga înzadar.
 Atunci, Doamne, mă'ntorsei,
 La Tătari că mă dusei,
 Un plug mare că prinsei,
 Și c'un bou îl înjugai
 Și de lucru m'apucași;
 Că săracul n'are soare,
 Nici zile de sărbătoare
 Ci tot zile lucrătoare!“
 Domnul Ștefan l-ascultă
 Și din gură cuvântă:
 „Măi Burcele, fatul meu!
 Iată ce hotărâsc eu:
 Ia-ți un plug cu șase boi
 Și mergi bogat dela noi.
 Ia-ți movila răzășie,
 Ca s'o ai de plugărie,
 Dar în vârful-i să te-așezi
 Ca stejar să priveghezi,
 Și Tătarii de-i vedeă
 C'au intrat în țara mea,
 Tu să strigi cât ce-i putea:
Sai Ștefane, la hotară
C'a intrat sabia 'n țară!
 Atunci eu te-oi auzi,
 Ca un smeu m'oi repezi

Și nici urmă-a rămâneă De Tătari în țara mea!“

Insemnări.

*Dela scara curții lui,
La biserică 'n Vaslui.*

Sub Ștefan Vodă cel Mare scaunul Domniei a fost câțva timp în orașul Vaslui; poziția acestui oraș fiind mai îndemânatică pentru apărarea țării în contra năvălirii Tătarilor. Codrii Vasluiului erau pe atunci foarte întinși și au mistuit multe oarde de Tătari.

*Tocma 'n zi de sărbătoare
Tocma 'n zi de închinare.*

Cunoscut este din istorie și din tradiție că Ștefan Vodă a fost foarte religios. El a zidit în țară 40 de biserici, spre pomenirea numeroaselor sale izbânzi asupra Leșilor, a Ungurilor, a Tătarilor, a Turcilor și a Caza-cilor, cu care a fost în luptă în tot timpul glorioasei sale Domnii.

Iar în foc la Răsboeni.

Crâncena bătălie cu Turcii dela anul 1476, în care Ștefan a avut a se luptă cu toată oastea lui Mohamed al II-lea în număr de 120,000 ostași.

*Sai, Ștefane la hotară
C'a intrat sabia 'n țară.*

Tradiția spune că în adevăr pe timpul lui Ștefan Vodă, ședeă un ostaș de-ai lui pe movila lui Burcel, cale de o poștă și jumătate dela Vaslui și că glasul său eră atât de puternic încât ajungea până în auzul Domnului!

Constantin Brâncovanul.

Brâncovanul Constantin ?
Boer vechi și Domn creștin,
De averi ce tot strângea
Sultanul se îngrijia
Și de moarte-l hotărâ
Căci viziru îl pârâ.
Într'o Joi de dimineață,
Zi scurtărei lui de viață
Brâncovanul se sculă,
Fața blândă el spălă,
Barbă albă-și pieptănă,
La icoane se 'nchină,
Pe fereastră-apoi cătă
Și amar se spăimântă!
„Dragii mei, coconi iubiți!
Lăsați somnul vă treziți,
Armele vi le gătiți
Că pe noi ne-a 'nconjurat
Pașa cel neîmpăcat.
Cu-Eniceri, cu tunuri mari
Ce sparg ziduri cât de tari!“
Bine vorba nu sfârșia,
Turcii 'n casă iurușia,

Pe tuspatru mi-i prindeà
 Și-i duceà de-i închideà
 La stambul, în turnul mare,
 Ce se 'nalță lângă mare,
 Unde zac fețe Domnești
 Și soli mari împărătești.
 Mult acolo nu zăceà
 Că Sultanu-i aduceà
 Lângă foișorul lui
 Pe malul Bosforului.

„Brâncovene Constantin,
 Boer vechiu, ghiaur hain!

Adevăr e c'ai chitit

Pân-a nu fi mazilit

Să desparți a ta Domnie

De a noastră 'mpărăție?

Că de mult ce ești avut

Bani de aur ai bătut

Făr'ați fi de mine teamă,

Făr'a vreà ca să-mi dai seamă!

— De-am fost bun, rău, la Domnie

Dumnezeu singur o știe;

De-am fost mare pe pământ,

Cată-acum de vezi ce sunt!

— Constantine Brâncovene!

Nu-mi grăi vorbe viclene.

De ție-milă de copii

Și de vrei ca să mai fii,

Lasă legea creștinească

Și te dă'n legea turcească.
 — Facă Dumnezeu ce vrea!
 Iar pe toți de ni-ți tăia
 Nu mă las de legea mea!
 „Sultanul din foișor
 Dete semn lui Imbrohor.
 Doi gelați veniau curând
 Săbiile fluturând,
 Și spre robi dacă mergeau
 Din coconi își alegeau
 Pe cel mare și frumos,
 Și-l puneau pe scaun jos,
 Și cât pala repeziau
 Capul iute-i reteziau!
 Brâncovanul greu oftă
 Și din gură cuvântă:
 „Doamne! fie 'n voia ta!“
 Cei gelați iarăș mergeau
 Și din doi își alegeau
 Pe cel gingaș mijlociu
 Cu păr neted și gălbui
 Și pe scaun îl puneau
 Și capul îi răpuneau!
 Brâncovanul greu oftă
 Și din suflet cuvântă:
 „Doamne! fie 'n voia ta!“
 Sultanul se minună
 Și cu mila se 'ngână:
 „Brâncovene Constantin

Boer vechiu și Domn creștin!
 Trei coconi tu ai avut,
 Din trei doi ți i-ai pierdut;
 Numai unul ți-a rămas!
 Cu zile de vrei să-l las,
 Lasă legea creștinească
 Și te dă 'n legea turcească!
 — Mare'i Domnul Dumnezeu!
 Creștin bun m'am născut eu,
 Creștin bun a muri vreu...
 Taci, draguță, nu mai plânge
 Că'n piept inima-mi se frânge.
 Taci și mori în legea ta
 Că tu ceriu-i căpătă!"
 Imbrohorul se 'ncruntă,
 Gelații se 'naintă
 Și pe blândul copilaș,
 Dragul tatii fecioraș,
 La pământ îl aruncau
 Și zilele-i ridicau.
 Brâncovanul greu oftă
 Și cu lacrimi cuvântă:
 „Doamne! fie 'n voia ta!"
 Apoi el se 'ntunecă,
 Inima-i se despică,
 Pe copii se aruncă,
 Îi bociă, îi sărută.
 Și turbând apoi strigă:
 „Alelei! tâlhari păgâni!"

Alei! voi feciori de câni!
 Trei coconi ce am avut
 Pe tustrei mi i-ați pierdut!
 Dare-ar Domnul Dumnezeu
 Să fie pe gândul meu:
 Să vă ștergeți pe pământ
 Cum se șterg norii la vânt
 Să n'aveți loc de îngropat
 Nici copii de sărutat!
 Turcii crunt se oțeriau
 Și pe dânsul tăbărau,
 Hainele-i mândre rupeau,
 Trupu-i de piele jupiau,
 Pielea cu pae-o umpleau
 Prin noroiu o tăvăliau,
 Și de-un paltin o legau
 „Și râzând așa strigau:
 Brâncovene Constantin
 Ghiaur vechiu, ghiaur hain!
 Cască ochii-a te uită
 De-ți cunoști tu pielea ta?
 — Câni turbați! Turci, liftă rea!
 De-ți mîncă și carnea mea,
 Să știți c'a murit Creștin
 Brâncovanul Constantin!“

Insemnări.

Brâncovanul Constantin.

Constantin Brâncovanul a domnit 26 ani în țara Românească și a fost ucis de Turci în 15 August 1714 la

vârsta de 60 de ani. Şincai scrie în cronica Românilor că odată cu Brâncovanul au pierit patru feciori ai lui, cărora el le-a grăit astfel în ora morţii: «Iată! toate avuţiile şi ori-ce am avut, am pierdut! Să nu ne pierdem încai sufletele... Staţi tare şi bărbăteşte, dragii mei! să nu băgaţi seamă de moarte. Priviţi la Hristos mântuitorul nostru câte a răbdat pentru noi şi cu ce moarte de ocară a murit! Credeţi tare întru această şi nu vă mişcaţi nici vă clintiţi din credinţa voastră pentru vieaţa şi lumea aceasta, etc.

Apoi, adagă Şincai, aceste zicând el, porunci împăratul de le tăiară capetele, întâi ale feciorilor începând dela cel mai tânăr, şi mai pe urmă a tăiat capul lui Constantin Brâncovanu, şi aruncară trupurile în mare; şi creştinii după aceea, aflându-le, le-au îngropat la Patriarhie.

La Stambul în turnul mare.

Prin turnul mare se înţelege cetatea numită de Turci: Edicule, ridicată pe malul mării de Marmara în capătul oraşului Stambul, şi pe care Europeanii o numesc *şapte turnuri*.

Şi soli mari împărăteşti.

Când se năşteă vre-o neînţelegere între Sultan şi puterile Europene, se închideau ambasadorii străini în cetatea Edicule până la sfârşitul certei sau a războiului.

Bani de aur ai bătut.

Între pârele trimise la Poartă în contra Brâncovanului eră şi aceasta: că bătuse monedă de aur în Ardeal, de câte doi, şi până la zece galbeni, una.

Biblioteca Poporală a „Asociațiunii”

cuprinde în 1911 următoarele broșuri:

- Nr. 1. *De demult*, povestire istorică de Dr. I. Lupaș.
- Nr. 2. *Floarea soarelui*, legendă de Ștefan Cacoveanu.
- Nr. 3. *Din vieața sfinților*.
- Nr. 4—5. *Harap alb*, poveste de Ion Creangă.
- Nr. 6. *Cultura pământului*, de A. Cosciuc.
- Nr. 7. *Cântece din bătrâni*, Cartea I, de V. Alecsandri.
- Nr. 8. *Puterea însoțirilor*, de Vasile Osvadă.
- Nr. 9. *Povestiri*, de I. Pop-Reteganul.
- Nr. 10. „*Asociațiunea*” — trecutul și țânta ei — de Octavian C. Tăslăuanu

și pe deasupra

Calendarul Asociațiunii pe anul 1912,

care apare la sfârșitul anului.

CUPRINSUL.

	Pag.
Chipul lui Vasile Alecsandri	3
Vasile Alecsandri	5
Miorița	9
Mihu Copilul	14
Mănăstirea Argeșului	26
Movila lui Burcel	39
Constantin Brâncoveanul	44

BCU Cluj / Central University Library Cluj

ERDÉLYI MŰZEUM

1181 * 1911. DECZ. 20.

KÖNYVTÁRA.